

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО ТА МОТИВАЦІЯ

Освітньо-професійна програма	всі
спеціальності	всі ОС «Магістр»
факультет	всі

Робоча програма _____ «Лідерство та мотивація»
(назва навчальної дисципліни)

для студентів всіх спеціальностей ОС «Магістр»

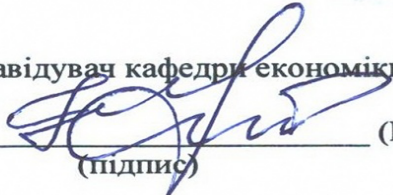
Розробник:

Беззубченко О.А., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, кандидат економічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

Протокол від «27» серпня 2020 року, №1

Завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин

_____ (Ю.І. Чентуков)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>всі</i>	Нормативна	
Модулів – 2	ОПП <i>всі</i>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: 1) індивідуальне практичне завдання; 2) індивідуальне практичне завдання.	Спеціальність <i>всі</i>	Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Освітній рівень <i>Магістр</i>	2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 1,7 самостійної роботи студента – 3,5		Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		59 год.	77 год.
		Індивідуальні завдання	
	1 год.	1 год.	
Вид контролю			
залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми здобуття вищої освіти – 33%/66%
для заочної форми здобуття вищої освіти – 15%/85%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство та мотивація» є формування системи знань та практичних вмінь з управління різними групами людей, процесів домінування (впливу) та підлеглості, розбудови міжособистісних взаємовідносин у суспільстві, видів мотивації людей для ефективного виконання завдань (проектів) та вміння працювати в команді.

Завдання: сформулювати уявлення про стилі керівництва та лідерства; ознайомитися з концепціями типології особистості; опанувати знання щодо видів та особливостей мотивації особистості; розвинути здатність злагоджено працювати в команді для досягнення спільної мети, бути дипломатичним і тактовним навіть у конфліктних ситуаціях.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Лідерство та мотивація» спрямована на опанування наступних компетентностей:

- Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Дисципліна використовується для формування наступних програмних результатів навчання, передбачених освітніми-професійними програмами підготовки магістрів за всіма спеціальностями у Маріупольському державному університеті:

- Працювати самостійно і в команді, демонструвати лідерські навички, брати на себе ініціативу та відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення

поставлених цілей, забезпечувати якість виконуваних робіт, аргументувати результативність економічної діяльності у мінливому середовищі.

Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*: природу лідерства; теорії лідерства; стилі лідерства; сутність і актуальність використання командного лідерства, принципи формування та розвитку управлінської команди, етапи створення команди; інноваційні підходи до командотворення, теоріямотивації.; *вміти*: працювати у команді, використовуючи різні стилі поведінки; мотивуватися особисто та мотивувати членів команди.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи особистісного та командного лідерства.

1. Лідерство в менеджменті.

Історія розвитку лідерства. Природа лідерства в літературі, науці, філософії, громадській діяльності, політиці, спорті. Порівняльна характеристика менеджменту та лідерства. Сутність влади в менеджменті. Теорії лідерства. Формування системи лідерства.

2. Особистісні характеристики лідера.

Модель «16 особистостей». Експертне, емоційне та ситуаційне лідерство. Розподільне, етичне, дистрибутивне та комплексне лідерство. Віртуальне лідерство. Трансформаційне та транзакційне лідерство. Класифікація лідерів.

3. Міжособистісні аспекти лідерства.

Площина взаємовідносин лідера з послідовниками. Управління конфліктами. Сутність поняття «конфлікт». Причини конфліктів. Стилi вирішення конфліктів. Сутність поняття «різноманітність». Необхідність різноманітності. Жіночий стиль лідерства. Глобальна різноманітність. Шляхи підтримання різноманітності. Шляхи підвищення ефективності послідовників на основі теорії Стівена Кові.

4. Командне лідерство.

Підходи до визначення команди. Критерії відмінності команд від звичайних робочих груп. Базові характерні ознаки команди. Принципи організації командної форми співпраці. Цілі та ролі в команді. Різновиди команд. Фактори ефективної роботи команди. Критерії ефективної команди. Ціннісно-рольові взаємини в управлінській команді. Підходи до формування команди. Основні підходи до командотворення. Підбір та оцінка команди. Фактори ефективного досягнення цілей при формуванні команди. Приклади ефективних команд в бізнесі.

5. Етапи формування командного лідерства.

Теорія формування команди за В. Tuckman. Стадії розвитку команди за В. Tuckman. Етапи формування ефективної команди. Модель «Три кола командного лідерства» за J. Adair. Позитивна та негативна взаємодія у команді.

Змістовий модуль 2. Типи мотивації та їх застосування.

6. Стилi лідерства.

Співвідношення понять «стиль лідерства», «стиль керівництва» і «стиль управління». Стилi лідерства за Д. Гоулманом. Стилi лідерства згідно з теорією Р. Л. Дафт. Стилi прийняття рішень з Т. А. Кейзер.

7. Лідерський етикет.

Одна з лідерських компетенцій - це ефективне ділове спілкування, яке неможливо без застосування норм ділового етикету. Основні складові лідерського етикету та їх зміст (Професійний вигляд, Підготовленість, Ввічливість, Повага до часу, Повага до особистого простору членів команди, Уміння розмовляти, Уміння слухати (приділяти увагу), Уміння

вирішувати конфлікти, Розсудливість, Володіння ораторським мистецтвом, Зворотній зв'язок, Уміння надавати «кредит довіри»). Етичний клімат в організації. Організаційна етика.

8. Мотивація та ефективний розвиток команди.

Основні класичні теорії мотивації, значення мотивації і ставлення до праці для досягнення високих результатів діяльності, фактори, що сприяють підвищенню рівня мотивації послідовників; значення фактору справедливості в системі оцінки результатів праці, фактори трудового середовища, що сприяють підвищенню рівня мотивації до справи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи особистісного та командного лідерства.												
Тема 1. Лідерство в менеджменті	11	2	2	-	-	7	10	1				9
Тема 2. Особистісні характеристики лідера	11	2	2	-	-	7	12	1	1			10
Тема 3. Міжособистісні аспекти лідерства	11	2	2	-	-	7	11		1			10
Тема 4. Командне лідерство	11	2	2	-	-	7	12	1	1			10
Тема 5. Етапи формування командного лідерства	11	2	2	-	-	7	12	1	1			10
Разом за змістовим модулем 1	55	10	10	-	-	35	57	4	4			49
Змістовий модуль 2. Типи мотивації та їх застосування.												
Тема 6. Стилi лідерства	11	1	2	-	-	8	10	1				9
Тема 7. Лідерський етикет	11	1	2	-	-	8	9					9
Тема 8. Мотивація та ефективний розвиток команди	12	2	2	-	-	8	13	1	2			10
Разом за змістовим модулем 2	34	4	6	-	-	24	32	2	2			28
Модуль 2												
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-				-	
Індивід. завдання 1	1				1		1				1	
Індивід. завдання 2	1				1		1				1	
Усього годин	90	14	16		1	59	90	6	6		1	77

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Лідерство в менеджменті	2	-
2	Особистісні характеристики лідера	2	1
3	Міжособистісні аспекти лідерства	2	1
4	Командне лідерство	2	1
5	Етапи формування командного лідерства	2	1
6	Стилi лідерства	2	-
7	Лідерський етикет	2	-

8	Мотивація та ефективний розвиток команди	2	2
	Разом	16	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Лідерство в менеджменті	7	9
2	Особистісні характеристики лідера	7	10
3	Міжособистісні аспекти лідерства	7	10
4	Командне лідерство	7	10
5	Етапи формування командного лідерства	7	10
6	Стили лідерства	8	9
7	Лідерський етикет	8	9
8	Мотивація та ефективний розвиток команди	8	10
	Разом	59	77

7. Індивідуальні завдання

Теми індивідуальних практичних завдань:

1. Заповнення «Персонального щоденнику розвитку лідерства» протягом вивчення курсу.
2. Визначити свій тип згідно за моделлю «16 особистостей» та перевірити власний результат за допомогою онлайн ресурсу
<https://www.16personalities.com/uk/bezkoshtovnyy-test-na-vyznachennya-osobystosti>

8. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, лабораторне заняття, виконання індивідуальних практичних занять, робота в Інтернет.

9. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня опанування студентом матеріалу навчальної дисципліни шляхом поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни з метою виявлення ступеню розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння використовувати його для виконання практичних завдань. Поточний контроль здійснюється під час семінарських занять. Робота на семінарському занятті оцінюється максимально в 5 балів (за вісім тем, максимальна кількість балів, яку можна отримати дорівнює 40 балам)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 балів	Студент/ка у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, самостійно, логічно та аргументовано його викладає, глибоко та вичерпано розкриває зміст теоретичних питань, для підготовки використовує не тільки обов'язкову, а й додаткову літературу, вільно володіє необхідною термінологією, здатен самостійно аналізувати та робити ґрунтовні висновки.
3 бали	Студент/ка, в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, логічно та послідовно його викладає, розкриває зміст основних теоретичних питань, використовуючи при цьому тільки обов'язкову літературу, орієнтується в науковій термінології з дисципліни. Проте під час висвітлення допускає окремі неточності та незначні помилки.
1 бал	Студент/ка, не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, навчальний матеріал викладає фрагментарно, з порушенням логічної послідовності та без достатньої аргументації.

Виконання індивідуальних завдань оцінюється в 10 балів (за два індивідуальні практичні завдання, максимальна кількість балів, яку можна отримати дорівнює 20 балам)

Критеріями оцінювання індивідуальної практичної роботи є її відповідність обраній темі дослідження, глибина та якість проведеного дослідження, різноманітність використаних методів дослідження, ґрунтовність отриманих результатів, та оригінальність візуального представлення.

Загальні критерії оцінювання

Складання заліку оцінюється в 40 балів

Кожен екзаменаційний білет складається з 40 тестових вправ однакового рівня складності, які передбачають чотири варіанти відповідей, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал .

10. Засоби оцінювання.

Бали за опитування та доповіді на семінарських заняттях, бали за індивідуальні практичні завдання, бали за залік (підсумковий тест).

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Сума	
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2			Індивідуальні практичні завдання			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Обладнанням є персональні комп'ютери з програмним забезпеченням: MS Word, MS Excel, STATISTICA, Power Point, Навчальний портал Moodle.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

- Лідерський етикет. // [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://uk.rollingthunderky1.org/leadership-etiquette-1216825#menu-11>

2. Муха Р.А. Особливості мотивації роботи у команді. // [Електронний ресурс] Режим доступу:
3. <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/18891/1/11%20%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8%20%D1%83%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%96.pdf>
4. Осовська Г. В. Основи менеджменту. Навчальний посібник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський – К.: Кондор, 2006. – 664 с.
5. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. / за наук. ред. Л. М. Сергеевої. – ІваноФранківськ. «ЛілеяНВ». 2015. – 296 с.
6. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера.: Навчальний посібник / Л. І. Скібіцька – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 181 с.
7. Слесик К. М. Виховання лідерів. – Х.: Вид. група "Основа", 2009р..

Додаткові:

8. Гоулман Д. Емоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 75 с.
9. Leading for Quality: Leadership and management development in customer-focused organizations. Ideas for Action. – Development Division Cabinet Office (OPSS), 1994. – P. 13; Daft, R. L., & Lane, P. G. (2008). The leadership experience (5 th ed.). Mason, OH: SouthWestern Cengage Learning.
10. Argyris, C. (1994). On Organisational Learning Blackwell, Oxford.
11. Winterton, Parker et al., (2000). Future Skill Needs of Managers. Research Report No 182.
12. Antonacopoulou, E., and Bento, R. (2003). Methods of 'learning leadership': taught and experiential. In J. Storey (ed.) Leadership in Organizations: Current issues and key trends. London: Routledge.

